

آر.دی. ساویج ال. ایوانز جی. اف. ساویج

روانشناسی و ارتباط

در

کودکان ناشنوا

ترجمہ

شرمین خزانلی

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۱	یاد و سپاس
	بخش اول: ارتباط دستی و شفاهی
۱۷	فصل اول: تاریخچه ارتباط
۷۳	فصل دوم: ارتباط دیداری
	بخش دوم: کارکرد روانشناختی
۱۲۷	فصل سوم: کارکرد شناختی و پیشرفت تحصیلی
۱۷۸	فصل چهارم: ساختار کارکرد شناختی و ادراکی - حرکتی
۲۱۲	فصل پنجم: پیش بینی میزان پیشرفت تحصیلی
	بخش سوم: روند آموزش
۲۳۱	فصل ششم: برنامه تربیت کارکنان
۲۴۵	فصل هفتم: تدریس در کلاس
	بخش چهارم: روند ارتباط
۲۵۷	فصل هشتم: ارتباط زبانی
۲۶۸	فصل نهم: کارایی روش شفاهی و دستی
۲۹۸	فصل دهم: ارتباط در کلاس
۳۲۶	فصل یازدهم: ارتباط معلم

بخش پنجم : آینده

۳۴۳

فصل دوازدهم: تحقیق و تدریس

ضمیمه ها

۳۵۹

۱ - کارکنانی که با تحقیقات نیوکاسل همکاری داشته اند

۳۶۰

۲ - روش نیوکاسل برای یادگیری الفبای یک دستی

۳۷۲

۳ - آزمون دریافت زبان نیوکاسل

۳۷۸

۴ - یادداشتهایی در زمینه تحلیل عوامل

۳۸۳

فهرست نامها

۳۹۱

فهرست موضوعی

www.ketaboo.ir

پیشگفتار

این کتاب به شرح مطالب و مشکلاتی می‌پردازد که ضمن انجام یک کار تحقیقی تحت عنوان «مطالعه‌ای دربارهٔ پیشرفت در استفاده از صحبت انگشتی یک دستی در آموزش کودکان ناشنوا» بوجود آمدند. مطالعه مذکور، دو جزء اساسی داشت: جزء اول، به روند معرفی یک روش تدریس جدید در مدرسه‌ای رسمی توجه داشت؛ جزء دوم، اثرات این روند را بر دانش‌آموزان و کارکنان مدرسه مورد ارزیابی قرار می‌داد.

گزارش لوئیس (۱۹۶۸)^۱ در زمینه آموزش کودکان ناشنوا: جایگاه عملی هجی انگشتی و علم اشارات، تفاوت‌های موجود در روش تدریس به کودک ناشنوا را که در امریکا و انگلستان وجود داشت، روشن کرده و روش شفاهی برای تعلیم و تربیت ناشنوایان را مورد سؤال قرار داد. پروفیسور لوئیس قبل از هرچیز، بر ضرورت تحقیق در مقوله مشکل ارتباط دستی و شفاهی و جایگاه آنها در آموزش ناشنوایان تأکید کرد. مسلماً پاسخ ساده‌ای برای این مسائل وجود ندارد. در واقع، حتی در این زمینه سؤال ساده‌ای هم وجود ندارد. تحقیقات نیوکاسل، در مقابل دریای بیکران اطلاعاتی که در این زمینه مورد نیاز است، قطره‌ای بیش نیست. البته این اول کار است و ما امیدواریم که بتواند تمامی افراد علاقمند به این معما را به نیاز مبرم به تحقیقات کاربردی و خالص در مورد روانشناسی و ارتباط در آموزش و درک ناشنوا، اعم از کودک و بزرگسال متوجه کند که گرچه هزینه بالایی دربردارد ولی بسیار هیجان‌انگیز است این مقوله‌ای از تحقیق است که نتیجه مطلوبی برای محقق

«خالص» و «کاربردی» به همراه خواهد داشت و برای متخصص تعلیم و تربیت مفاهیم فراوانی دارد.

ما برای آن که تحقیقات نیوکاسل خود را در دیدرس عموم بگذاریم و کتابی تهیه کنیم که با افراد علاقمند به روانشناسی و ارتباط، رابطه‌ای کلی تر داشته باشد، از تحقیقات و مطالب مربوط به این زمینه‌ها، برحسب ارتباط آنها با آموزش کودک ناشنوا، یک ارزیابی تاریخی به عمل آورده‌ایم. مسلماً هرکس زمانی که در مورد یک تحقیق گزارش تهیه می‌کند، احساس و آگاهی از این که خیلی چیزها از قلم افتاده است، او را تحت فشار قرار می‌دهد. این حالت بلااستثنا در همه موارد وجود دارد، خصوصاً در مقوله مهمی چون ارتباط از طریق زبان. با این حال، ما بایستی تلاش‌های خود را در زمینه روانشناسی و ارتباط، منتشر کنیم، دیگران نیز در زمینه‌هایی که ما نادیده گرفته‌ایم همواره مطالعاتی داشته و خواهند داشت. سوالات اساسی درباره ارتباط، از دیدگاه تاریخی بررسی می‌شوند و با کمک روش‌های تحقیقی تجربی، مشکلات عملی که در مراکز آموزشی پدید می‌آید و عوامل روانشناختی در عملکرد آموزشی، مورد بررسی مجدد و ارزیابی قرار می‌گیرند. ما اطمینان داریم که این کتاب، در این مقوله راهنمای مناسبی خواهد بود.

آگاهی از جریان این تحقیقات، برای خوانندگان سودمند خواهد بود. واحد روانشناسی آموزشی و بالینی دانشگاه نیوکاسل اپان‌تاین^۲ و مدرسه نورثرن کانتیز^۳ طی سالهای ۱۹۷۳ تا ۱۹۷۶ در این تحقیقات همکاری داشته‌اند و وزارت علوم و آموزش دولت بریتانیا، اعتبارات مالی لازم را برای این تحقیقات تأمین کرد. در سالهای ۱۹۷۶ تا ۱۹۷۹، با تأمین اعتبار از سوی مدرسه نورثرن کانتیز و مشاوره و همکاری دانشگاه مُرداک^۴ واقع در غرب استرالیا این کار تحقیقاتی ادامه یافت. در این مکان بود که دو تن از نویسندگان این کتاب ملاقات‌هایی داشتند.

زمانی که تحقیقات ما شروع شد، مدرسه نورثرن کانتیز، ۱۸۵ دانش‌آموز را در خود جای داده بود. ۵۴ تن از کودکان در دوره ابتدایی، ۶۶ تن در دوره متوسطه و ۶۵ تن در دوره عالی قرار داشتند. ۱۰۷ نفر از آنها پسر و ۷۸ نفر دختر بودند. تعداد

دانش آموزان تمام وقت ۱۱۱ نفر بود و ۷۴ نفر دیگر جزو شاگردان روزانه بودند. میزان متوسط ضایعه شنوایی در دانش آموزان مدرسه (برحسب این که سطح ضایعه در گوش سالمتر بین ۰/۵ تا ۲ کیلوهرتز باشد) در دامنه بین ۶۰ پاسخ تا ناشنوایی کامل، ۹۵ دسی بل بود.

طبق قوانین مدارس استثنایی بریتانیا (وزارت علوم و آموزش، ۱۹۶۲) این کودکان در طبقه دانش آموزان ناشنوا قرار می‌گرفتند، به عبارت دیگر دانش آموزانی با شنوایی ناقص که روش تدریس مناسب برای آنها، خاص افرادی است که گفتار و زبان را در حد ناچیزی آموخته و یا اصلاً نیاموخته‌اند. برخی کودکان که شنوایی آنان در قسمتهای پائین‌تر این دامنه شنوایی قرار داشت، به خاطر عدم پیشرفت، از واحدهای نیمه‌شنوایان به این جا انتقال یافته بودند. در طی دوران تحقیق و بررسی ما، یکی از کلاسهای که چنین کودکانی را شامل می‌شد، از روش شفاهی صرف استفاده می‌کرد و از این رو از تحقیقات آزمایشی ما راجع به هجی انگشتی یک دستی حذف شد.

تحقیقات، چندین مرحله داشت، کارکنان مدرسه، دوره آموزش صحبت انگشتی یک دستی را گذراندند و سپس بازیگری و ارزیابی این برنامه آموزشی و سنجش ویژگیهای روانی کودکان به انجام رسید که در ابتدا سطح هوش، توانایی یادگیری، عملکرد زبان و موفقیت‌های آموزشی را شامل می‌شد. اثرات معرفی یک روش جدید ارتباطی، مورد ارزیابی قرار گرفت و پیامدهای این تحقیقات بررسی شد. این کتاب متناسب با نوع مطالعات به بخشهایی تقسیم می‌شود که عبارتند از: الف- ارتباط دستی و شفاهی، ب- عملکرد روانشناختی ج- روند آموزش د- روند ارتباط ه- آینده: آموزش و تحقیق.

یاد و سپاس

قبل از هر چیز بایستی از کودکان، کارکنان و مسؤولان مدرسه نورثرن کانتیزو وزارت علوم و آموزش انگلستان و ویلز تشکر کنیم که همکاری بیدریغشان، انجام

این تحقیقات را ممکن ساخت. وزارت علوم و آموزش بودجه پروژه ما را در سالهای ۱۹۷۳ تا ۱۹۷۶ تأمین کرد. با وجود این، کتاب حاضر نقطه نظرهای رسمی آنها را منعکس نمی‌کند. ما همچنین از آقای دبلیو. درایدن بل^۱ و مسؤولان همکار او که اعتبارات مالی آنها باعث شد که کار تحقیقاتی در سالهای ۱۹۷۶ تا ۱۹۷۹ ادامه یابد، سپاسگزاریم. با توجه به تعداد فراوان افرادی که در این تحقیقات به ما کمک کرده‌اند، نام آنها را در ضمیمه^۱ کتاب و نیز در موقع مناسب در خود کتاب ذکر کرده‌ایم. با این حال بایستی سپاس ویژه خود را به دکتر سوزان کوک و دوشیزه الیزابت ساویج که اعضای گروه تحقیق روانشناسی کاربردی در دانشگاه نیوکاسل ایپان تاین هستند، همچنین دکتر تام پوردلی^۲ و خانم ایزابل کانیز^۳ که به ترتیب معاون ریاست مدرسه نورثون کانتیز و معلم دوره متوسطه هستند، به خاطر همکاریهای فراوانشان، ابراز داریم. از خانم ا. هولمز و خانم ا. آرمسترانگ تاد از مدرسه نورثون کانتیز و دانشگاه نیوکاسل و نیز خانم کی. فارادی از دانشگاه مرداک به خاطر زحمتی که برای تایپ مطالب کشیده‌اند، سپاسگزاریم.

ما از کمکهای افراد و سازمانها در گردآوری نمونه‌هایی از روشهای ارتباط دستی قدردانی می‌کنیم. از کتابخانه ادوارد مانیرگالادت واقع در واشنگتن دی. سی، برای نسخه‌هایی از تصاویر اصلی که در اختیار ما گذارد و شامل الفبای دستی قدیمی اسپانیایی متعلق به کتاب *Reduccion de las letras* بونه، منتشر به سال ۱۶۲۰ و نیز الفبای دستی قدیم انگلیسی متعلق به کتاب *Digiti Lingua*^۴ منتشر به سال ۱۶۹۸ بود و نیز از مؤسسه ملی سلطنتی ناشنوایان لندن برای صدور اجازه تهیه لوحه‌ای از کتاب «مکالمه با ناشنوایان» و از مسؤولان مدرسه نورثون کانتیز برای صدور اجازه تهیه لوحه‌هایی که با استفاده از لوحه‌های قدیمی که در مدرسه چاپ شده بود و نیز از پروفیسور هنری بوزنشتاین^۵ و مسؤولان مطبوعات کالج گالادت به خاطر صدور اجازه چاپ تصویری از کتاب «شب قبل از کریسمس» و از پروفیسور ویلیام استوکو به خاطر در اختیار گذاردن نمونه‌ای از روش آوانویسی اشاره‌ای،

1. W. Dryden Bell 2. Tom Purdly 3. E. Conyers

۴. زبان انگلستان

5. Bornstein

فردانی می‌کنیم. همچنین از واحد خدمات تحصیلی و منابع آموزشی دانشگاه مرداک برای عکسبرداری از تصاویر کتب خطی و تبدیل آنها به صورت لوحه مرکب و نیز از کمکهای آقای پیترو سندرسون^۶ و خانم مارگارت مورس^۷ در زمینه تصاویر اشارات و سازندهای صحبت انگشتی، متشکریم.

www.ketab.ir